

02.02 Carles Puigdemont vestigt zich in Waterloo. De afgezette Catalaanse minister-president ontvluchtte eind vorig jaar Spanje, dat hem wil vervolgen wegens rebellie en misbruik van overheidsgeld.

DE ZAAK-PUIGDEMONT

‘Ik zie maar één oplossing: amnestie’

Twee West-Vlaamse advocaten, vader en zoon Bekaert, werden gevreesde gezichten in Madrid. ‘Wij worden gedreven door verontwaardiging en bezorgdheid.’

Door **ERIK RASPOET**

‘Het was hier soms een echte heksenketel’, zegt Paul Bekaert, advocaat van Carles Puigdemont. ‘Onze voordeur werd belegerd door de internationale pers. Vooral de Spaanse media trokken alle registers open. Ik heb verrassende details over mezelf vernomen. Een Spaanse krant beweerde dat ik voor mijn diensten aan Puigdemont 1000 euro per uur factureer. Totaal uit de lucht gegrepen, al zou ik natuurlijk wensen dat het klopte.’ Vader en zoon Bekaert schieten allebei in de lach. De juridische behartiging van de Catalaanse zaak is in Tielt een generationele aangelegenheid. Bekaert senior is in Madrid al langer een bekende en gevreesde naam. De advocaat, een actief lid van de Vlaamse Liga voor Mensenrechten, heeft meermaals de degens gekruist met de Spaanse justitie, vooral in uitleveringsdossiers omtrent Baskische separatisten. Intussen heeft ook de foto van Bekaert junior de Spaanse media gehaald. Simon verdedigt onder meer de wegens terrorismeverheerlijking en majesteitsschennis veroordeelde rapper Valtòny, die ook al in ballingschap leeft in België. In Tielt heeft hij overigens al langer zijn voornaam gevestigd: Simon Bekaert is er al zes jaar eerste schepen voor de SP.A.

Carles Puigdemont heeft niet lang ongestoord van zijn villa in Waterloo kunnen genieten. Op 25 maart werd hij op de terugweg van Finland naar België door de Duitse politie gearresteerd en opgesloten, het begin van een verplicht verblijf van vier maanden in Berlijn. Hoe spannend was dat voor zijn advocaten?

SIMON EN PAUL BEKAERT
'Het is een schande voor de Europese democratie wat in Spanje gebeurt.'

PAUL BEKAERT: Ik was er niet gerust op, en daarom had ik hem die reis ten stelligste afgeraden. Het Spaanse gerecht heeft zijn hele traject via de geolocatie van een gsm van een van zijn medereizigers gevolgd. Ze hebben heel bewust gewacht tot hij Duitsland binnenreed om een Europees Aanhoudingsbevel (EAB) uit te vaardigen.

←
Waarom?

PAUL BEKAERT: Duitse rechters zijn heel legalistisch in het beoordelen van een EAB, meer dan hun Belgische en ook Finse collega's, die bereid zijn elementen van billijkheid te overwegen. Het heeft echt weinig gescheeld of Puigdemont zat nu in een Spaanse cel. Vergeet niet dat de Duitse rechter wel degelijk heeft besloten dat hij voor een van de betichtingen mocht worden uitgeleverd, wat impliceert dat Spanje volgens zijn oordeel een rechtsstaat is waar geen gevaar bestaat op schending van de mensenrechten.

En toch kon Carles Puigdemont eind juli naar België terugkeren.

PAUL BEKAERT: Omdat Spanje zijn EAB zelf heeft ingetrokken, uit tactische overwegingen. Volgens de Duitse rechter was er geen sprake van rebellie, maar kon de uitlevering wel op basis van misbruik van overheidsmiddelen. Gevolg: krachtens het specialiteitsbeginsel kon Spanje Puigdemont alleen nog vervolgen voor een bijkomend misdrijf waarop bescheiden straffen staan. Dat wilde Madrid absoluut vermijden: een asymmetrisch proces. De negen Catalanen die ondertussen al een jaar in voorhechtenis zitten, zouden lange gevangenisstraffen wegens rebellie krijgen, terwijl hun leider met een veel lichtere straf zou weggelaten.

SIMON BEKAERT: De rol van de Spaanse justitie is heel merkwaardig. Toen Puigdemont in januari een eerste trip naar Denemarken waagde, stond het Spaanse parket ook al klaar met een EAB. Pablo Llarena, de magistraat van het Opperste Gerechtshof die de vervolging van het Catalaanse separatisme coördineert, heeft het parket op het laatste nippertje teruggefloten. Een arrestatie en uitlevering had er bizar genoeg toe kunnen leiden dat Puigdemont opnieuw door het Catalaanse parlement tot president zou worden benoemd. Ik bespaar u de constitutionele uitleg. Interessant is dat die Spaanse opperrechter een zuiver politieke afweging hanteert om zijn beslissing te motiveren. Totaal ondenkbaar in België, maar typerend voor de werking van de Spaanse justitie, die tot op het bot gepolitiseerd is. Er werd na het einde van de dictatuur nooit een uitzuivering van de magistratuur of ambtenarij doorgevoerd.

Jullie hebben Pablo Llarena namens de verbannen Catalaanse leiders voor een Brusselse rechtbank gedaagd wegens vooringenomenheid. Wat hopen jullie daarmee te bereiken?

SIMON BEKAERT: Die zaak is nog in behandeling. Als een Belgische rechtbank vaststelt dat Llarena procedurefouten heeft gemaakt, dan kan die uitspraak grote gevolgen hebben voor de rechtszaken die in Spanje tegen onze cliënten en tegen andere vervolgde Catalanen lopen.

PAUL BEKAERT: De Spanjaarden zijn daar enorm boos over, ze vinden het totaal ongepast dat een Belgische rechtbank het aandurfte om een magistraat van hun Opperste Gerechtshof te verontrusten. Onze Spaanse confrater in deze zaak werd al vanuit verscheidene hoeken bedreigd, onder meer door een extreemrechtse beweging die hem via een klacht bij de balie van Madrid maandag probeert te maken. Het ligt ontzettend gevoelig.

Het proces tegen de negen opgesloten Catalanen gaat begin 2019 van start, zonder Puigdemont en de andere ballingen. Het Openbaar Ministerie eist straffen van 16 tot 25 jaar. Wat vinden jullie van die strafvordering?

PAUL BEKAERT: Totaal buiten proportie. Ik erger me meer dan ooit aan het stilzwijgen van Europa. Wat in Spanje gebeurt, is enorm: zeven verkozen parlementsleden onder wie een parlementsvoorzitter zitten al een jaar in voorhechtenis en dreigen voor vele jaren achter de tralies te blijven. En niemand die zijn mond opendoet. Ook bij onze politici is de stilte oorverdovend. Bij de Franstaligen over de hele lijn, maar ook de Vlaamse progressieven en christendemocraten zwijgen in alle talen.

Simon, ook uw partij is erg discreet over deze kwestie.

SIMON BEKAERT: Dan zal ik het hier maar eens hardop zeggen: het is een schande voor de Europese democratie wat daar gebeurt. Toegegeven, voor een partij zoals de SP.A ligt dit thema moeilijk, het is nu eenmaal een feit dat vooral de N-VA er garen bij spint. Nochtans is de situatie niet zo eenduidig. Puigdemont was bijvoorbeeld helemaal niet ingenomen met het proefballonnetje over zijn kandidatuur op een Europese N-VA-lijst. Een kwakkel – je kunt het Catalaanse nationalisme trouwens niet door een Vlaamse bril bekijken. Bij ons is nationalisme een overwegend rechts verhaal, in Catalonië ligt het verspreid over het hele spectrum, tot en met extreemlinks. Sociaaleconomisch is Puigdemont bijvoorbeeld een gematigde liberaal. Zijn partij maakte in het Europees Parlement trouwens deel uit van Verhofstadts fractie.

PAUL BEKAERT: Ach ja, niets nieuws onder de zon. Ook in mijn Baskische dossiers heb ik nooit een greintje politieke steun gekregen. Behalve van de Volksunie en later de N-VA, ere wie ere toekomt. Het EAB werd destijds in het parlement goedgekeurd met slechts één tegenstem. Die kwam van Geert Bourgeois, op dat moment het enige Kamerlid voor de N-VA. Bourgeois had de uitleveringszetting tegen Baskische ballingen zoals het koppel Moreno-Garcia op de voet gevolgd. Hij voorspelde toen al dat Spanje het EAB politiek zou misbruiken, precies zoals later is uitgekomen. In mijn ogen is hij een echte ►

'Puigdemont was helemaal niet ingenomen met het proefballonnetje over zijn kandidatuur op een Europese N-VA-lijst.'

Simon Bekaert

democraat, net zoals Vlaams Parlementsvoorzitter Jan Peumans, die tenminste zijn nek uitsteekt in de Catalaanse kwestie. Ik zeg dat niet als N-VA-supporter, want dat ben ik niet. Ik beschouw mezelf niet als een nationalist, ik ben zelfs niet a priori gewonnen voor Catalaanse onafhankelijkheid. Ik word gedreven door verantwoordiging en bezorgdheid over mensenrechten en democratie.

Is het democratisch om de Spaanse grondwet te overtreden? Want dat is wat de afgezette Catalaanse regering met haar ongrondwettelijke referendum en eenzijdige onafhankelijkheidsverklaring heeft gedaan.

PAUL BEKAERT: Het eeuwige argument! Dat is dus wat ik mensen zoals Herman Van Rompuy, Wouter Beke en Jean-Claude Juncker over de hele kwestie hoor zeggen. Dat de opgesloten en verbannen Catalanen het aan zichzelf te danken hebben. Alsof dit een puur constitutionele of legalistische kwestie is, en geen zaak van politieke rechten en vrije meningsuiting. Stel dat we die benadering naar België zouden doortrekken. Er gaat geen maand voorbij of het Grondwettelijk Hof en de Raad van State vellen arresten waarin wordt vastgesteld dat een of andere federale, Vlaamse of Waalse minister de grondwet of andere wetten heeft overtreden. Gaan we die voortaan ook in de gevangenis gooien, zoals ze in Spanje doen?

SIMON BEKAERT: Ik heb me blauw geërgerd aan Geert Noels en Jonathan Holslag toen ze samen met Carles Puigdemont te gast waren bij *De Afspraak* op Canvas. Stel je voor, ze verweten Puigdemont dat hij een lafaard was. Als hij echt voor zijn ideaal wilde opkomen, zo sprak Noels op arrogante toon, dan moest hij maar naar Spanje terugkeren en daar de strijd vanuit de gevangenis voortzetten, zoals de negen Catalanen die in voorhechtenis zitten. Wat een goedkoop medianummertje, en wat een verpletterend bewijs van totale onwetendheid over de realiteit in Catalonië. Alsof de Catalaanse leiders ginder vanuit de gevangenis hun politieke strijd kunnen voeren. Ja, een van de opgesloten ministers was kandidaat bij de verkiezingen in december, dat konden ze hem wettelijk gezien niet verbieden. Maar toen een kabinetsmedewerker hem in de gevangenis kwam opzoeken om over de campagne te overleggen, werd hij onmiddellijk als straf naar een isolatiecel overgeplaatst.

In juni trad Pedro Sanchez onverwachts aan aan het hoofd van een socialistische minderheidsregering in Spanje. Toen herleefde de hoop op een doorbraak in de Catalaanse crisis. Ten onrechte, want zoals zijn voorganger Mariano Rajoy verschuilt Sanchez zich achter de Spaanse justitie. Tussen beide komen in de lopende rechtszaken zou een aanfluiting

‘De nieuwe wetten om terrorisme te bestrijden worden volop ingezet in zaken die niets met terrorisme te maken hebben. Dat is ongezond.’

Paul Bekaert

zijn van de rechtsstaat, luidt het. Daar valt toch geen speld tussen te krijgen?

PAUL BEKAERT: Formeel gezien heeft hij gelijk. Omdat het conflict van meet af aan werd gejuridiseerd, is hij aan handen en voeten gebonden. Maar om daarin het bewijs te zien dat Spanje een rechtsstaat is waar de scheiding der machten heilig is? Dan moet je toch eerst goed kijken hoe de Spaanse magistratuur haar rol invult. Onze landgenote Françoise Tulkens en de Fransman Jean-Paul Costa, twee gewezen rechters van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, hebben een rapport gemaakt over de rechtspraak van het Spaanse Grondwettelijk Hof. Wat blijkt? Dat het Grondwettelijk Hof aan de lopende band politiek gemotiveerde beslissingen velt die zeer diep ingrijpen in de Spaanse samenleving. Het beste voorbeeld is natuurlijk het uithollen van het Catalaanse autonomiestatuut in 2010, een demarche die voor deze crisis hetzelfde effect had als het beruchte pistoolschot in Sarajevo voor de Eerste Wereldoorlog. Bij ons is het simpelweg ondenkbaar dat het Grondwettelijk Hof bepaalt of wetsvoorstellen al dan niet in een parlement mogen worden besproken, maar in Spanje is dat dus schering en inslag. Op een bepaald moment heeft het Catalaanse parlement beslist om stierengevechten te verbieden. Dat besluit, genomen door een meerderheid in een democratisch verkozen assemblee, werd door het Grondwettelijk Hof doodleuk vernietigd. Omdat stierenvechten een onderdeel vormen van de Spaanse identiteit en traditie, luidde de motivering.

De crisis zit muurvast. Ziet u een uitweg?

SIMON BEKAERT: Een politieke crisis moet door politici via onderhandelingen worden opgelost. Maar dat kan pas als Spanje de politieke gevangenen vrijlaat en de procedures stopzet. Dat zie ik niet vlug gebeuren.

PAUL BEKAERT: Ik zie maar één oplossing: amnestie. Koning Felipe kan gratie verlenen, uiteraard onder de politieke verantwoordelijkheid van de regering. Dat instrument werd al gebruikt in de Baskische kwestie. Het probleem is dat er eerst een veroordeling moet vallen vooraleer men amnestie kan verlenen. In de Baskische kwestie heeft dat vele jaren aangesleept.

SIMON BEKAERT: Vroeg of laat zullen de Spanjaarden toch de diepere oorzaak van dit conflict moeten aanpakken. Verschillende regio's hebben verschillende autonomiestatuten met verschillende bevoegdheidspakketten. Zo mogen de Basken wat de Catalanen verboden is: zelf belastingen innen en een afgesproken deel aan Madrid uitkeren. Bij de Catalanen werkt het andersom, Madrid controleert de geldkraan. Dat is een weef-fout in de staatsstructuur die alleen maar tot frustraties en conflicten kan leiden.

PAUL BEKAERT: Ik verdedig naast Puigdemont onder meer Clara Ponsati, de gewezen minister van Onderwijs, die intussen in Schotland verblijft. Op een keer vroeg ik haar waarom de Basken in tegenstelling tot de Catalanen zo'n ruime autonomie kregen. Simpel, zei ze, terrorisme. De Basken werden beloofd voor hun gewapende strijd, hun verregaande autonomie is een manier om de regio te pacificeren. Terrorismen loont dus in Spanje, dat is de cynische les die de Catalanen hebben geleerd.

SIMON BEKAERT

- Geboren in 1977
- Studie rechten (KU Leuven), Europees recht (UCL)
- Werkte op SP.A-kabinetten van Renaat Landuyt en Kathleen Van Brempt
- 2007: kiest voor advocatuur
- 2012: eerste schepen voor SP.A in Tielt, provincieraadslid SP.A
- Verdedigt samen zijn vader Carles Puigdemont.
- Treedt op de voorgrond bij verdediging Spaanse rapper Valtònyc

PAUL BEKAERT

- Geboren in 1948
- Studie rechten (KU Leuven), vestigt kantoor in Tielt
- Lid Vlaamse Liga voor Mensenrechten
- Waarnemer in conflictgebieden Noord-Ierland, Spaans Baskenland en Israël-Palestina
- Weet uitlevering aan Spanje van vermeend koppel ETA-sympathisanten Moreno-Garcia te voorkomen
- Advocaat van de voortvluchtige Koordische DHKP-C-activiste Fehriye Erdal.
- Advocaat van de afgezette Catalaanse president Carles Puigdemont en twee van zijn ministers
- Internationaal erkend expert inzake het Europees Aanhoudingsbevel (EAB)

De naam Bekaert klinkt in kringen van Spaanse nationalistinnen intussen als een vloek. Kunnen jullie nog gewoon met vakantie naar de Costa del Sol gaan?

SIMON BEKAERT: *(lacht)* We hadden afgelopen zomer een gezinsvakantie op Tenerife gepland. Uiteindelijk hebben we toch maar voor het Portugese Madeira gekozen.

PAUL BEKAERT: Ik ben vaak in Spanje geweest, zonder enig probleem. Maar ik kan niet meer in Madrid rondlopen en genieten van de prachtige gebouwen of de schitterende musea. Te veel negatieve associaties, zoals het monsterproces tegen de leiders van Batasuna (Baskisch-nationalistische partij, door velen gelinkt aan de ETA, nvdr) in 1997. Ik heb dat hele proces als waarnemer bijgewoond en verscheidene veroordeelden in de gevangenis bezocht. Dat waren allemaal burgers, advocaten, schrijvers en professoren, die werden vervolgd terwijl ze nooit geweld hadden gebruikt. Ik heb datzelfde gevoel trouwens bij Israël. Mooi land, maar ik associeer het met de onderdrukking van de Palestijnen. Nu ik eraan denk: wat is er geworden van onze solidariteit met de Palestijnen? Hun situatie wordt steeds schrijnender, maar niemand schijnt er nog wakker van te liggen. Het gaat echt niet goed met ons vermogen tot verantwoordiging over onrecht in deze wereld.

Velen maken zich zorgen over de toekomst van de democratie. U blijktbaar ook?

PAUL BEKAERT: Toch wel. Ik zal maar niet beginnen over Donald Trump, of over de extreemrechtse ex-militairen die aan de macht zijn in Brazilië en de Filipijnen. In Hongarije en Polen

regeren ranzige populistten, in Malta en Bulgarije worden zelfs journalisten vermoord, zonder dat er een noemenswaardige reactie van Europa volgt. Ook bij ons zie je de tekens aan de wand. Een tweejarige peuter wordt bij een politiecontrole doodgeschoten, maar in de plaats van medeleven te tonen, staan politici klaar met verwijten aan het adres van de ouders. We staan op een kantelpunt. Na de Tweede Wereldoorlog hebben mensenrechten een hoge vlucht genomen, tenminste in de westerse wereld. Nu zie je de curve weer dalen, mede door onze obsessie met terrorisme. Kijk naar België: politie en parket krijgen een arsenaal van nieuwe wetten en instrumenten om terrorisme te bestrijden, maar die worden volop ingezet in zaken die niets met terrorisme te maken hebben. Dat is ongezond, zeker omdat rechters en parketmagistraten niet meer toekijken op de rechten van de verdediging. Alle druk ligt voortaan op de schouders van de advocaten. Dat is de boodschap die ik meegeef tijdens mijn lessen aan advocaten-stagiars. 'Jullie verdedigen niet alleen een cliënt maar ook een principe', houd ik jonge advocaten voor. 'Bij iedere zaak staat het recht op verdediging op het spel. En laat jullie vooral niet intimideren door het verwijt dat jullie procedurepleiters zijn.' ●